

13.12.11

Pöördumine seoses riikliku lepitaja kohusetäitja õigusevastase tegutsemisega

Austatud härra peaminister ja valitsuse liikmed,

Eesti Arstide Liidu (EAL) ja Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu (ETK) nimel peame vajalikuks teid teavitada, et riikliku lepitaja kohusetäitja (edaspidi lepitaja) Henn Pärn ei järgi Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu ja Eesti Haiglate Liidu (EHL) vahelise töötüli lepitamisel ametiühingute seadust (AÜS), kollektiivlepingu seadust (KLS), kollektiivse töötüli lahendamise seadust (KTLS) ja kollektiivse töötüli lepitaja põhimäärust (KTLP).

1) Lepitaja peatas oma otsusega nr 3-9/4 30.11.11 töötüli lepitusmenetluse vastavalt KTLP § 24 punktidele 1 ja 3, kuigi õiguslik alus lepitusmenetluse peatamiseks puudub.

KTLP § 24 punktid 1 ja 3 nimetavad selgelt, millal lepitaja võib (kuid ei ole kohustatud) omal algatusel või poolte ettepanekul menetluse peatada. Pooled menetluse peatamist taotlenud ei ole. Menetluse võib peatada juhul, kui pooled pole asja lahendamiseks esitanud vajalikke dokumente (KTLP § 24 p 1) või kui koosoleku käigus selgub, et asja läbivaatamiseks vajatakse täiendavaid dokumente, ekspertide arvamusi ja teisi toimingute jätkamiseks vajalikke tõendusmaterjale (KTLP § 24 p 3).

Lepitaja teatab lepitusmenetluse peatamise otsuses, et ta peab vajalikuks välja selgitada järgmised asjaolud:

- milliseid töötajate gruppe võiks kollektiivlepingu projekt hõlmata?
- milline on kollektiivlepingu projektis sisalduvate tervishoiuala töötajate töötasu tunnivalga alammäärade ja muude töötajatele soodsamate töötingimuste kehtestamise rahaline mõju kollektiivlepingu projektiga hõlmatud haiglate eelarvetele?
- EHL analüüsib läbi EAL ja ETK poolt esitatud kollektiivlepingu projekti ning esitab kirjalikult omapoolsed seisukohad.

Ükski neist nn asjaoludest ei kuulu KTLP § 24 punktides 1 ja 3 toodud juhtude hulka. Lepitusmenetlust alustati 10.10.11, lepituskoosolek toimus 03.11.11, seega on lepitajal olnud piisavalt aega kõigi asjaolude väljaselgitamiseks ja lepitusmenetluse peatamine on põhjendamatu ning vastuolus KTLS ja KTLP sätetega.

2) 07.12.12 saatis lepitaja Eesti Haiglata Liidule kirja, milles palub vastata järgmistele küsimustele:

- Millistele töötajate gruppidele te loete ennast olevat tööandjaks ning kellede osas soovite olla kollektiivlepingu osapooleks?
- Palume anda omapoolne seisukoht EAL ja ETK poolt esitatud kollektiivlepingu projekti punktidele ja välja tuua punktid, milliste osas peate võimalikuks läbirääkimisi pidada?

Ametiühingutena on EAL ja ETK eesmärgiks töötajate töö- ja kutsealaste, majanduslike ning sotsiaalsete õiguste ja huvide esindamine ning kaitsmine. Ametiühingud saavutavad oma eesmärgid, olles sotsiaalse dialoogi partnerid tööandjatele, tööandjate ühendustele (AÜS § 2 ja 3). Ametiühingutel on õigus pidada töö-, teenistus- ja sotsiaalsetes küsimustes läbirääkimisi tööandjate ja nende ühenduste, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksustega kollektiiv- ja muude lepingute sõlmimiseks (AÜS § 18 lg 1 p 2). Tööandja on kohustatud asuma ametiühingu valitud esindaja taotlusel läbirääkimistesse kollektiiv- ja muude töö-, teenistus- või sotsiaalvaldkonda puudutava lepingu sõlmimiseks, täiendamiseks ning muutmiseks (AÜS § 20 lg 1 p 4). Läbirääkimiste algataja valmistab ette kollektiivlepingu projekti ja esitab selle kirjalikult teisele poolele koos teatega soovist läbirääkimisi alustada; pooled alustavad läbirääkimisi seitsme päeva jooksul pärast vastava teate saamist (KLS § 7 lg 2 ja 3).

Kollektiivlepingu laieneb neile tööandjatele ja töötajatele, kes kuuluvad kollektiivlepingu sõlminud organisatsioonidesse, kui kollektiivlepingus ei ole ette nähtud teisiti (KLS § 4 lg 1).

Rõhutame, et ametiühing esindab kollektiivlepingu läbirääkimistel kõiki ametiühingusse kuuluvaid töötajaid. Seadustest tulenevalt ei ole tööandjal õigust valida välja töötajaid, kelle suhtes ta on ametiühingule kollektiivlepingu pooleks, vaid ta on kohustatud asuma ametiühingu kui kõigi ametiühingusse kuuluvate selle tööandja juures töötavate töötajate esindajaga läbirääkimistesse.

Samuti ei anna seadused tööandjale õigust kollektiivlepingu mõne punkti läbirääkimistest keelduda.

Lepitaja esitatud küsimused on asjakohatud. Lepitaja pakub tööandjate liidule võimalust õigusvastaselt keelduda olemast kollektiivlepingu pooleks osa töötajate suhtes, kes kuuluvad ametiühingutesse ning töötavad haiglata liitu kuuluvate tööandjate juures. Samuti annab lepitaja tööandjate liidule õiguse osa kollektiivlepingu projekti punktides läbirääkimisi mitte pidada.

2007. a pöördus Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Kutseliit (EKTK) halduskohtu poole kaebusega riikliku lepitaja Henn Pärna poolt lepitusmenetlusnormide rikkumise tuvastamiseks. 14. septembril 2007 otsustas Tallinna Halduskohus tunnistada õigusvastaseks riikliku lepitaja poolt lepitusmenetluses protokollide vormistamata jätmine tervishoiutöötajate 2007. a tunnipalga alammäärade osas kokkuleppe saavutamise kohta ning 2008. a tunnipalga alammäärade osas kokkuleppele mittejõudmise kohta Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Kutseliiduga. Kohus leidis, et protokolle koostamata jättes rikkus riiklik lepitaja KTLS § 11 lg 3 ja KTLP p 21 ja 23.

Oleme seisukohal, et riikliku lepitaja kohusetäitjana ei saa töötada isik, kes eirab teadlikult seadusi või ei ole võimeline neid pädevalt tõlgendada, ning keda seetõttu ei saa pidada erapooletuks asjatundjaks tööõiguse alal, nagu näeb ette KTLP § 2.

Teeme ettepaneku nimetada Henn Pärna asemele uus riikliku lepitaja kohusetäitja.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Andrus Mäesalu
Eesti Arstide Liidu president

/allkirjastatud digitaalselt/
Iivi Luik
Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu president